

The Holy See

VIAGGIO APOSTOLICO IN POLONIA

**DISCORSO DI GIOVANNI PAOLO II
DURANTE L'INCONTRO ECUMENICO DI PREGHIERA**

Cattedrale ortodossa (Białystok) - Mercoledì , 5 giugno 1991

Ekscelencje, najdostojniejszy arcybiskupie Sawo, wielce dostojni biskupi Szymonie, Jeremiaszu, Adamie i Ablu, czcigodni kapłani i diakoni, ojcowie, bracia i siostry zakonnicy, umiłowani w Panu bracia i siostry!

“Sjéj diéń, jegoże sotwori Hospod, wozádujemsja i wozwiesjelimsja w oń”.

“Oto dzień, który Pan uczynił: radujmy się zeń i weselmy!” (Ps. 118 (117), 24).

1. Panu wieków i Panu Kościoła - Jezusowi Chrystusowi, Zbawicielowi naszemu, składamy najgłębsze dziękczynienie *za łaskę tego dzisiejszego spotkania*. Zgromadzeni jesteśmy w Jego Imię i wierzymy, że zgodnie z obietnicą, jaką otrzymaliśmy, jest On pośród nas obecny. Dlatego z głębi serca możemy tu, na tym świętym miejscu powtórzyć werset z jutrzni paschalnej: *“Sjéj diéń, jegoże sotwori Hospod”*.

Wozlúblennii o Hospodie Brátia i Siéstry!

Spotkanie nasze przypada niedługo po Pięćdziesiątnicy. Głębokie przeżycie tajemnicy zstąpienia Ducha Świętego przygotowało nas duchowo do tego spotkania. Cieszę się, że ma ono miejsce w tym mieście, gdzie od wieków spotykają się obie tradycje chrześcijańskie - wschodnia i zachodnia - i że spotykamy się w katedrze pod wezwaniem św. Mikołaja, który był biskupem w Kościele jeszcze nie podzielonym i czczony jest zarówno na chrześcijańskim Wschodzie, jak i Zachodzie. Wspólna cześć okazywana świętym w naszych Kościołach jest jednym ze źródeł tęsknoty za pełną jednością.

Sprawcą świętości i jedności w Kościele jest Duch Święty, jak głosi jeden z hymnów oficjum bizantyńskiego na święto Zesłania Ducha Świętego: “wszelka łaska pochodzi od Ducha Świętego”, który “podtrzymuje cały Kościół w jedności”. Tenże Duch Święty pozwala nam odkrywać *duchowe braterstwo* istniejące między Kościołem rzymskokatolickim i Kościołem prawosławnym.

Jak to wspólnie z Jego Świątobliwością Patriarchą Ekumenicznym Dymitrem I stwierdziliśmy w Deklaracji sprzed prawie czterech lat: “Braterstwo to . . . nie przestaje wzrastać i przynosić owoców dla chwały Bożej. *Doświadczamy ponownie dobrodziejstwa bycia razem jako bracia*” (*Dichiarazione comune di papa Giovanni Paolo II e del patriarca ecumenico Dimitrios I*, 7 dic. 1987: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, X, 3 (1987) 1318s.).

Dialog teologiczny, który od długiego już czasu toczy się między Kościołem katolickim i Kościołami prawosławnymi, ukazał głębokie i sakramentalne korzenie tego braterstwa.

We wspólnym dokumencie z Monachium czytamy: “Wierzący ochrzczeni są w Duchu, w Imię Trójcy Świętej, aby tworzyć jedno Ciało (1 Cor. 12, 13). Kiedy Kościół sprawuje Eucharystię, urzeczywistnia to, czym jest - Ciało Chrystusa (*Ibid.* 10, 17). . . . Przez uczestnictwo w Ciele i Krwi Chrystusa wierni wzrastają w tym tajemniczym przeobstwieńiu, w którym dopełnia się ich przebywanie w Synu i Ojcu przez Ducha” (*Documento di Monaco di Baviera 1982*, I 4 b).

Dokument z Nowego Walaamu w Finlandii, który jest owocem wspólnego dialogu, przypomina nam, że: “Eucharystia urzeczywistnia jedność wspólnoty chrześcijańskiej. Ujawnia także jedność wszystkich Kościołów, które prawdziwie ją celebrowają, a ponadto także jedność poprzez wieki wszystkich Kościołów ze wspólnotą apostołską od początków aż do dzisiaj. W Duchu Świętym łączy się ona, ponad historią, z wielkim zgromadzeniem apostołów, męczenników, świadków wszystkich czasów zebranych wokół Baranka” (*Documento di Valamo*, 1988, n. 3).

Eucharystia-dążenie do pełnej jedności *winna*, za sprawą Chrystusa w niej obecnego, *stać się Eucharystią-znakiem pełnej jedności* w Chrystusie przyjmowanym z wiarą w Jego całym znaczeniu.

Dziś widzimy jaśniej i lepiej rozumiemy, że *nasze Kościoły są Kościołami siostrzanymi*.

Powiedzenie: “*Kościoły-Siostry*”, to nie tylko zwrot grzecznościowy, ale *podstawowa kategoria ekumeniczna* eklezjologii. *Na niej winny się opierać wzajemne relacje pomiędzy wszystkimi Kościołami*, w tym także między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym w Polsce.

2. Umiłowani bracia i siostry prawosławni!

Stojąc przed Panem w czasie tej uroczystej i podniosłej modlitwy, w której wielokrotnie brzmiało wezwanie: “*Hospodi, pomiluj*” - “Panie zmiłuj się nad nami”, nie możemy nie przyznać z pokorą, że

w stosunkach między naszymi Kościołami w przeszłości nie zawsze panował duch ewangelicznego braterstwa.

Bolesne doświadczenia żyją nadal w pamięci zbiorowej. W niej tkwią również głębokie korzenie nieufności, wciąż jeszcze nie przezwyciężonej, lub nie całkiem przezwyciężonej. Wszyscy dźwigamy brzemień historycznych win, wszyscy popełniamy błędy. "Jeśli mówimy, że nie mamy grzechu, to samych siebie oszukujemy i nie ma w nas prawdy" (1 Jo. 1, 8). *Gdziekolwiek zaistniała krzywda, niezależnie po której stronie, należy ją przezwyciężyć* przez uznanie własnej winy przed Bogiem i przebaczenie. Z głębokim i szczerym żalem przyznajemy to dziś przed Bogiem, prosząc Go o wybaczenie: "*Hospodi, pomiluj i prosti!*".

Pomni na słowa Modlitwy Pańskiej: "odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom", w duchu wzajemnego pojednania wybaczymy sobie nawzajem doznane w przeszłości krzywdy po to, aby w nowy, prawdziwie *ewangeliczny sposób kształtować nasze wzajemne stosunki* i tworzyć lepsze jutro Kościołów pojednanych. Niech one ukażą światu prawdę o głębokiej duchowej więzi, jaka faktycznie istnieje między nami.

Chrystus modli się: "Oby się tak zespolili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i żeś Ty ich umiłował, tak jak Mnie umiłowałaś" (Jo. 17, 23).

3. *Dialog w prawdzie, szczerości i miłości jest jedyną drogą do pełnej jedności. Jest darem Bożego Ducha*, niezastąpionym środkiem na drodze do pojednania. Należy go kontynuować pomimo pojawiających się trudności. Komitet Koordynacyjny Międzynarodowej Komisji Dialogu obradować będzie wkrótce w Aricci we Włoszech nad bardzo trudnym zagadnieniem unionizmu.

Ufamy, że cierpliwy i wytrwały dialog doprowadzi, z Bożą pomocą, do *usunięcia przeszkód hamujących postęp ku jedności*.

Pragnę raz jeszcze zacytować słowa Deklaracji podpisanej wspólnie z Patriarchą Dymitrem w Rzymie:

"Odnawiamy wobec Boga naszą zdecydowaną wolę popierania na wszelkie możliwe sposoby dialogu miłości, idąc za przykładem Chrystusa, który karmi swój Kościół i otacza go troskliwą miłością (Eph. 5, 29). W tym duchu odrzucamy wszystkie formy prozelityzmu, wszelką postawę, która by była lub mogła być rozumiana jako brak szacunku" (*Dichiarazione comune di papa Giovanni Paolo II e del patriarca ecumenico Dimitrios I, 7 dic. 1987: Insegnamenti di Giovanni Paolo II, X, 3 (1987) 1318s.*). .

Do Boga należą czasy i wieki. On jest Panem ludzkich dziejów, Bogiem przyszłości ostatecznej. Przyszłość ta to ludzkość zjednoczona w Trójjedynym Bogu, pojednana i przeobrażona. W imię tej przyszłości musimy tworzyć *nowe dziś i jutro chrześcijaństwa* bardziej pojednanego. *Dialog*

zobowiązuje nas wszystkich. Trzeba przede wszystkim wychowywać młodych ludzi w nowym duchu, w duchu dążenia do pełnej jedności, do tej jedności, którą jest sam Chrystus, o którą modlił się i do *której nas zobowiązał.* Niech więc nasze wysiłki zmierzające do rozwiązania pojawiających się trudności we wzajemnych relacjach będą naznaczone wielką życzliwością i bezinteresowną miłością, której wzór dał nam Chrystus w swym uniżeniu i śmierci krzyżowej.

Zjednoczmy, bracia i siostry, nasze wysiłki i dążenia hierarchii oraz całego ludu Bożego, aby w *duchu Ewangelii Jezusa Chrystusa kształtować chrześcijańską współpracę* i współdziałanie również w naszej Ojczyźnie, zachowując i rozwijając bogactwo własnej tradycji duchowej, liturgicznej, narodowej. Duch ten niech przepoi dogłębnie codzienne życie *obu wspólnot* i stanie się *nowym stylem* współżycia w miłości i pojednaniu.

4. Umiłowani w Chrystusie bracia i siostry!

Na tym miejscu pragnę wyrazić dziś moje najgłębsze współczucie w związku z bolesnymi doświadczeniami, jakie w ostatnim czasie spotkały Kościół prawosławny w Polsce. Z bólem myślę o spaleniu czcigodnego sanktuarium - *cerkwi Przemienienia Pańskiego na świętej górze Grabarce*, jak również o kradzieży w monasterze św. Onufrego w Jabłecznej. Te świętokradcze czyny wywołują głęboki ból w moim sercu i w sercach wszystkich katolików. *Wszystko, co zakłóca dobre, braterskie współżycie chrześcijan różnych tradycji, pochodzi od Złego.*

Z naszej wspólnej dzisiejszej modlitwy niech zrodzi się w nas na nowo Chrystusowe pragnienie: "aby stanowili jedno".

Niechaj On, Pan Kościoła i Pan historii, "Alfa i Omega . . . , Który jest, Który był i *Który przychodzi, Wszechmogący*" (Apoc. 1, 8), błogosławi naszym wysiłkom ekumenicznym, byśmy przezwyciężyli w końcu grzech podziału i doszli do pełnej jedności.

Najdostojniejszym hierarchom Kościoła prawosławnego w Polsce oraz wszystkim wiernym niech Pan błogosławi: "*Ad multos annos - Is polla éti! I da búdut miłosti wielikago Boga i Spása nášzego Iisúsa Christa so wsjémi wámi. Amiń*".

Prima di lasciare la cattedrale ortodossa, Giovanni Paolo II rivolge ai presenti le seguenti parole:

Dla wszystkich waszych wspólnot prawosławnych w diecezji białostocko-gdańskiej i w całej Polsce, dla wszystkich parafii, dla wszystkich duszpasterzy, dla tej wspólnoty, z którą wspólnie modliliśmy się i dla tego chóru, który nam tak wspaniale w tej modlitwie dopomagał - Bóg zapłać. Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana